

Innowacja pedagogiczna: Edukacja filmowa na lekcji historii

Autor: Martyna Zalewska-Rybka

Rodzaj innowacji: metodyczna

Przedmiot: historia

Klasa: VIII

Termin realizacji: wrzesień 2025 – czerwiec 2026

1. Wstęp

Współczesny świat kultury masowej jest nierozzerwalnie związany z obrazem – a film stał się jednym z najważniejszych narzędzi interpretowania rzeczywistości oraz przeszłości. Obecność filmu na lekcjach historii nie jest jedynie urozmaicheniem zajęć – to także istotny element rozwijania kompetencji medialnych i kulturowych uczniów. Odpowiednio dobrane materiały audiowizualne mogą przyczynić się do lepszego zrozumienia złożonych zjawisk historycznych, wzmocnić przekaz emocjonalny, pogłębić refleksję nad moralnymi wyborami bohaterów oraz zachęcić do samodzielnego poszukiwania prawdy historycznej. Jednocześnie edukacja filmowa uczy odbioru tekstów kultury jako subiektywnych interpretacji wydarzeń – a nie jako źródeł stricte faktograficznych. Edukacja filmowa na lekcji historii nie ogranicza się jedynie do oglądania – ale zakłada aktywną analizę, interpretację, porównanie z innymi źródłami, a także twórcze działania uczniów, w tym moderowane dyskusje, prace projektowe czy refleksje pisemne.

2. Podstawa prawna i odniesienie do podstawy programowej

Innowacja opiera się na aktualnej Podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej z dnia 14 lutego 2017 r. z późniejszymi zmianami, zwłaszcza w zakresie:

- Wymagań ogólnych:
 - Rozwijanie zainteresowań humanistycznych uczniów.
 - Kształcenie postawy obywatelskiej i patriotycznej.
 - Rozwijanie umiejętności krytycznego myślenia i pracy z różnorodnymi źródłami informacji.
 - Kształtowanie postaw etycznych i umiejętności oceny działań postaci historycznych.
- Treści nauczania (klasa VIII): Dziedziny: od XXXII do XLII, obejmujące m.in. II wojnę światową, okupację, stalinizm, opór społeczny, transformację ustrojową.

3. Cele innowacji

Cel główny:

- Zwiększenie motywacji uczniów do nauki historii poprzez nowoczesne metody pracy z filmem jako tekstem kultury.
- Wzrost efektywności przyswajania treści programowych poprzez integrację bodźców wizualnych, emocjonalnych i intelektualnych.

Cele szczegółowe:

- Rozwijanie kompetencji w zakresie krytycznego myślenia i umiejętności analizy źródeł.
- Kształcenie umiejętności prowadzenia merytorycznej dyskusji.
- Rozwijanie umiejętności porównywania i oceniania różnych narracji historycznych.
- Pobudzanie postaw obywatelskich, empatii oraz wrażliwości etycznej.
- Doskonalenie umiejętności pracy zespołowej i projektowej.

4. Przewidywane osiągnięcia uczniów

- Umiejętność świadomego odbioru filmu jako źródła kultury i interpretacji historycznej.
- Większe zaangażowanie i zainteresowanie historią XX wieku.
- Umiejętność stawiania pytań badawczych i poszukiwania odpowiedzi w różnych źródłach.
- Rozwój zdolności do prowadzenia refleksji nad dylematami moralnymi przeszłości.
- Wzrost umiejętności wyrażania opinii, argumentowania i akceptowania różnych punktów widzenia.

5. Sposób realizacji

- Po zakończeniu omawiania danego tematu uczniowie oglądają film (pełnometrażowy lub dokumentalny), jego fragmenty lub animacje edukacyjne.
- Po projekcji uczniowie uczestniczą w warsztatach filmowo-historycznych: analizują tropy interpretacyjne, narrację, kontekst powstania dzieła, porównują film z faktami historycznymi.
- Prowadzona jest moderowana dyskusja problemowa, podczas której uczniowie podejmują refleksję nad przedstawionymi wydarzeniami, postawami bohaterów i ich wyborem moralnym.
- Uczniowie wykonują zadania w formie indywidualnej i grupowej – notatki, prezentacje, eseje, mapy myśli, analizy źródeł.

6. Tematyka i dobór filmów

XXXII. Wojna obronna Polski (1939)

Film:

- Jutro idziemy do kina, reż. M. Kwieciński (fragmenty)

XXXIII. II wojna światowa i Holocaust

- Azyl, reż. Niki Caro
- Dzieci Ireny Sendlerowej, reż. J.K. Harrison
- Pianista, reż. Roman Polański (fragmenty)
- Korczak, reż. Andrzej Wajda

XXXIV. Polska pod okupacją niemiecką i sowiecką

- Katyń, reż. Andrzej Wajda
- Kamienie na szaniec, reż. R. Gliński
- Nie było żadnej nadziei, animacja POLIN
- Miasto 44, reż. Jan Komasa
- Powstanie Warszawskie, reż. Jan Komasa (montaż z kronik- fragmenty)

XXXVI. Świat po II wojnie światowej

- Uśmiech Mony Lizy, reż. Mike Newell
- Służące, reż. Tate Taylor

XXXIX. Polska 1957–1981

- Czarny czwartek, reż. A. Krauze

XL. Dekada 1981–1989

- Wałęsa. Człowiek z nadziei, reż. A. Wajda
- Bogowie, reż. Ł. Palkowski
- 80 milionów, reż. W. Krzystek

7. Podsumowanie i ewaluacja

W ramach ewaluacji innowacji zaplanowano:

- Ankiety ewaluacyjne dla uczniów.
- Obserwacje i refleksje nauczyciela.
- Analizę prac uczniowskich.
- Zorganizowanie szkolnego pokazu filmowego z debatą podsumowującą cykl.